

Co? Jak?
SŁUCH
FONEMATYCZNY

Słuch fonematyczny jest jednym z kilku rodzajów słuchu. Podstawowym i najważniejszym jest słuch fizjologiczny, czyli możliwość słyszenia i odbierania dźwięków z otoczenia. Odrębnym rodzajem słuchu jest słuch muzyczny, który umożliwia odbieranie i analizę dźwięków np. instrumentów. Kolejnym rodzajem jest słuch fonematyczny, który powoduje wrażliwość na różnice pomiędzy podobnie brzmiącymi słowami oraz stanowi podstawę wykształcenia prawidłowej wymowy u dziecka. Jest to także umiejętność odróżniania poszczególnych dźwięków mowy, głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych. Umożliwia prawidłowe dzielenie wyrazów na sylaby czy głoski oraz sprawne łączenie poszczególnych elementów mowy w słowa.

**SŁYSZY? NIE SŁYSZY?
RODZAJE SŁUCHU**

FIZYCZNY

wrażliwość na fale dźwiękowe odpowiada za słyszenie dźwięków z otoczenia: szumu drzew czy odlatującego samolotu. Od niego zależy kształtowanie się słuchu muzycznego i fonemowego

MUZYCZNY

wycucie rytmu, prozodii, natężenia dźwięku, wysokości tonu.

FONEMOWY

analizuje i różnicuje dźwięki mowy. Odpowiada za dostrzeganie różnic między podobnymi do siebie głoskami, na przykład S, SZ, Ś.

A CZY ROZUMIE?

oprócz słuchu sprawdź też rozumienie mowy!

Sprawność słuchu fonematycznego rozpoczyna kształtować się u dzieci około pierwszego – drugiego roku życia, a kończy wraz z pełnym ukształtowaniem mowy około 6. lub 7. roku życia. Prawidłowo wykształcony słuch fonematyczny stanowi podłoże do naturalnego i płynnego nabywania umiejętności pisania i czytania. Jednak wiele dzieci potrzebuje wsparcia i treningu słuchu fonematycznego, by prawidłowo słyszeć i analizować słowa, a w konsekwencji rozwinąć umiejętności szkolne.

Zaburzenia słuchu fonematycznego mogą prowadzić do opóźnienia rozwoju mowy, wad wymowy, a także do posiadania przez dziecko ubogiego słownika czynnego i biernego. Zaburzenia tej sprawności w późniejszym okresie rozwoju dziecka powodują często problemy edukacyjne w szkole, m.in. trudności z zapamiętywaniem nowych treści, uczeniem się języków obcych, opanowaniem tabliczki mnożenia, rozróżnianiem zmiękczeń lub opuszczaniem końcówek wyrazów podczas zapisywania wyrazów, a nawet konsekwencji prowadzi do problemów w postaci dysleksji czy dysortografii. Z tego powodu *bardzo istotna jest wczesna diagnostyka i profilaktyka w postaci systematycznych oraz intensywnych ćwiczeń.*

Ważne: umiejętności słuchowe można i należy ćwiczyć, dlatego ogromne znaczenie ma wczesne wykrycie nieprawidłowości. W naszym przedszkolu wszystkie dzieci objęte są profilaktyką rozwoju tej sprawności prowadzoną przez psychologa, logopedę oraz nauczycieli.

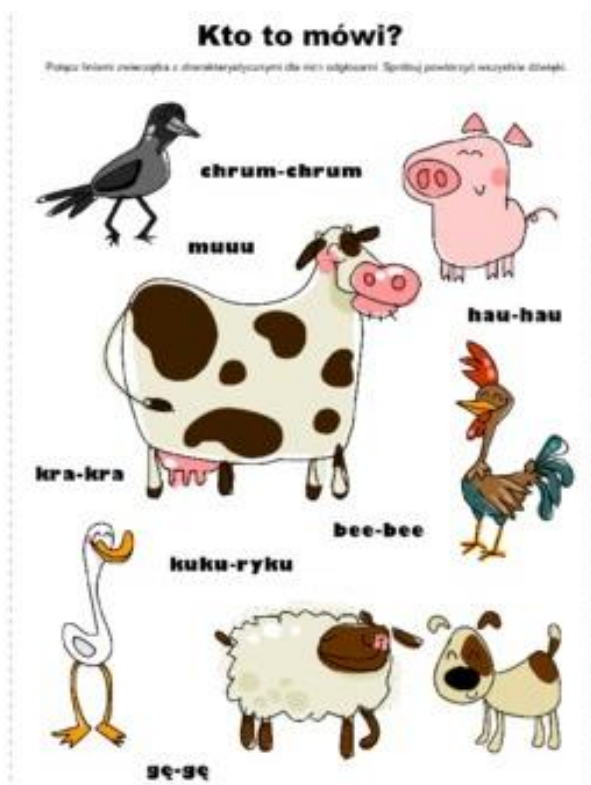

TRENING SŁUCHU FONEMATYCZNEGO

(przykładowe zabawy stymulujące rozwój słuchu)

Ćwiczenia wrażliwości słuchowej

- Wystuchiwanie i rozpoznawanie dźwięków naturalnych dochodzących z otoczenia (np. z ulicy, pojazdów, różnych przedmiotów, zwierząt, osób po głosie, dźwięków uderzania różnych przedmiotów, kierunku dźwięku)
- Różnicowanie i naśladowanie głosów zwierząt

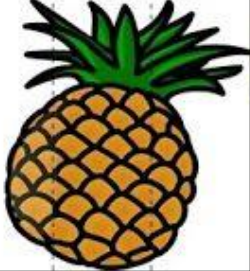
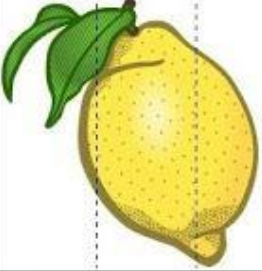

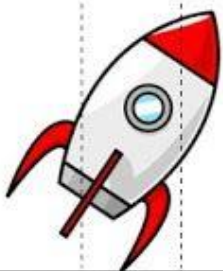

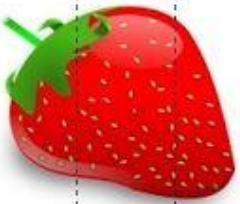
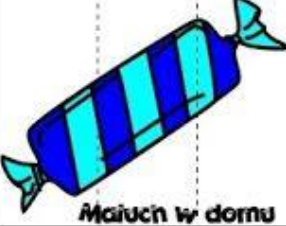
- Wystuchiwanie i różnicowanie dźwięków ze względu na jego cechę (ciche, głośne, szybkie, wolne, wesole, smutne)
- Wyklaskiwanie, tupanie lub wystukiwanie prostego rytmu
- Śpiewanie piosenek z jednoczesnym klaskaniem rytmu
- Różnicowanie intonacji wypowiedzi – dziecko odróżnia zdania oznajmujące od pytających
- Różnicowanie słów o podobnym brzmieniu np. wskazywanie przez dzieci obrazków po usłyszeniu ich nazwy – bucik budzik, czapka żabka, kura góra itp.

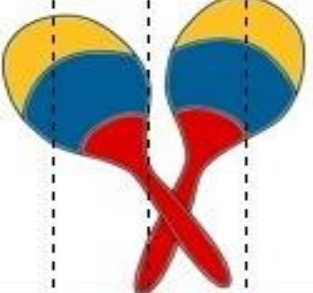

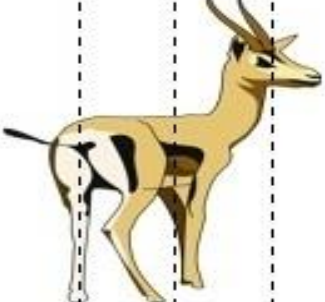
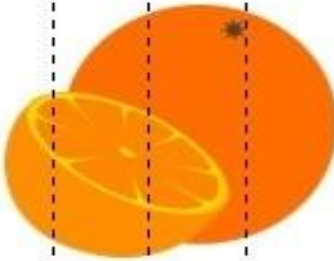
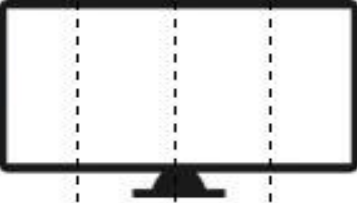
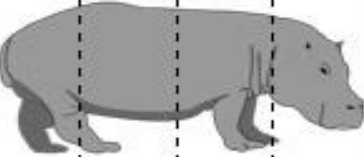

Ćwiczenia analizy i syntezy słuchowej

- Wyodrębnianie zdań w mowie – przygotowujemy obrazek. Rodzic wypowiada proste zdania opisujące obrazek, natomiast dziecko wybiera tyle klocków ile usłyszało zdań.
- Wyodrębnianie wyrazów w zdaniu – rodzic wypowiada proste zdanie, dziecko liczy ile w nim jest wyrazów.
- Układanie zdań przez dzieci na podstawie ułożonych klocków, np. dwa klocki to zdanie dwuwyrzowe. Dodatkowo można wprowadzić kolorowy obrazek, do którego treści dziecko będzie tworzyło swoje zdania.
- Uzupełnianie zdań brakującym wyrazem, np. Ola pije..., Lubię jeździć na...
- Wyszukiwanie rymów, np. loczek – koczek.

- Zabawy z sylabami (wydzielanie sylab w wyrazie, łączenie wyrazów z sylab, liczenie sylab w wyrazie, kończenie sylaby podanej przez rodzica, wyszukiwanie sylab na początku wyrazu lub na końcu, układanie wyrazów z rozsypanki sylabowej)

			
a na nas	cy try na	pa ra sol	ra kie ta
			
gi ta ra	ło pat ka	tru ska wka	cu kie rek

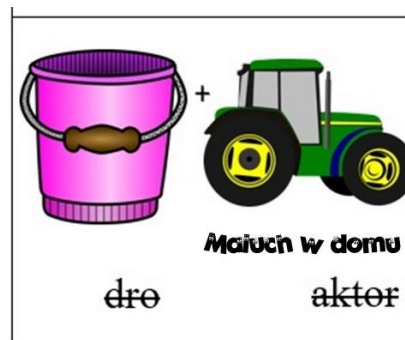
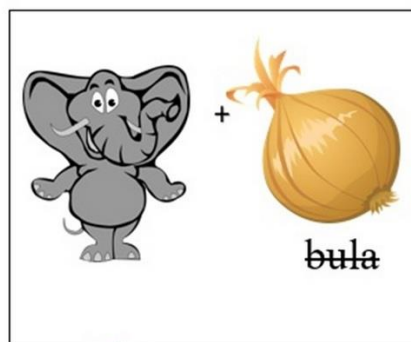
		
ma ra ka sy	po mi do ry	an ty lo pa
		
po ma rań cze	te le wi zor	hi po po tam

- Zabawy z głoskami:

- ✓ wyodrębnianie głosek na początku w wyrazie, na końcu, a następnie w środku

- ✓ wyszukiwanie obrazków zaczynających się lub kończących jednakową głoską
- ✓ wymyślanie przez dziecko słów zaczynających się na wybraną głoskę
- ✓ łączenie w pary obrazków, których nazwy łączą się zbiegiem głosek (np. mak – kot – traktor – róża – ananas)
- ✓ rozwiązywanie rebusów obrazkowych

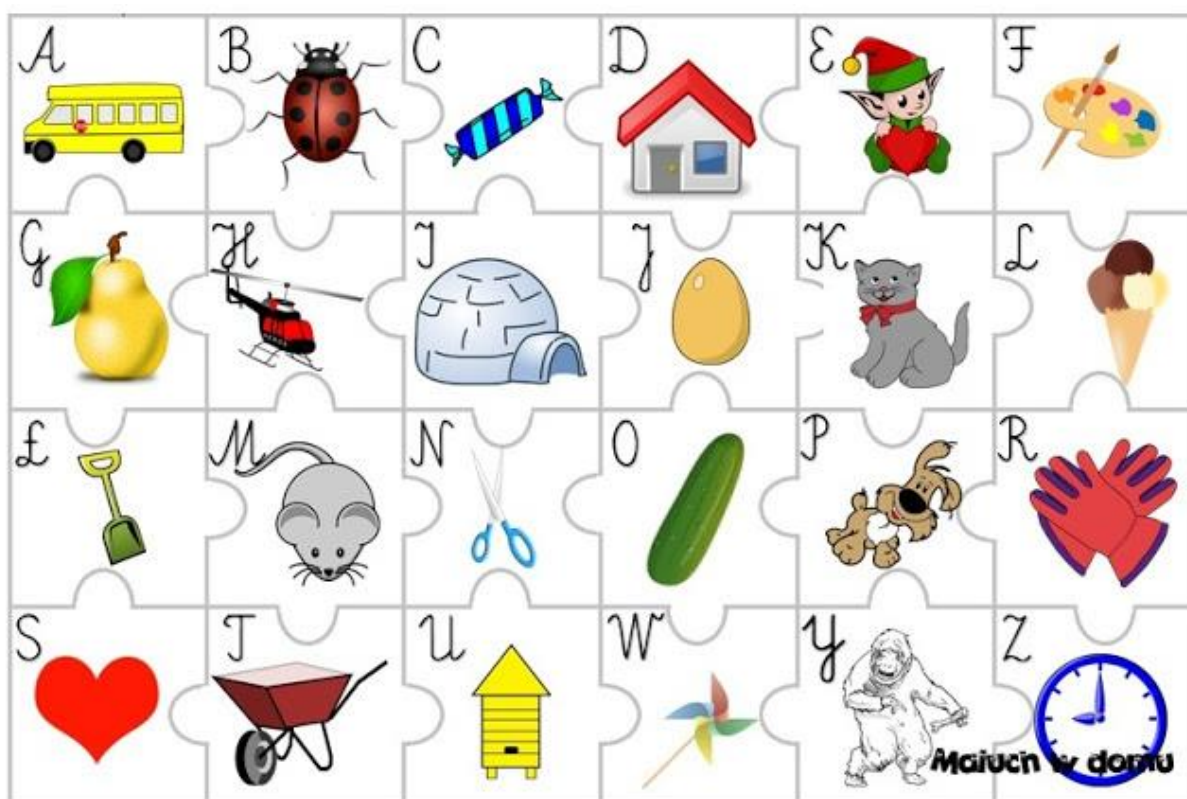

- ✓ rozwiązywanie rebusów głoskowych

Utwórz wyraz z pierwszych głosek

- ✓ łączenie głosek w sylaby, np. am, ap, at, ma, pa, ta itp.
- ✓ zapoznanie dziecka z obrazem graficznym głoski (łączenie głoski z literą)

- ✓ układanie podpisów pod obrazkami

- ✓ odczytywanie prostych wyrazów i podpisywanie nimi właściwych obrazków.

Powyższe ćwiczenia stanowią tylko wybrane propozycje do wspólnych zabaw z dziećmi oraz sugerują etapy rozwoju słuchu fonematycznego. Zachęcam rodziców i dzieci do treningu 😊 - Pani Sylwia

Polecane strony i pozycje:

A. Franczyk, K. Krajewska „Zabawy i ćwiczenia na cały rok”

www.maluchwdomu.pl

www.pinterest.com

www.mamalogopedka.pl

www.hellozdrowie.pl